

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2023-47-8>

УДК 339.9:311.141

Думанська Катерина Сергіївна

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри економіки та менеджменту,
Університет економіки і підприємництва
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9963-6804>

Федоришина Лариса Миколаївна

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри економіки та менеджменту,
Університет економіки і підприємництва
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8852-0649>

Katerina Dumanska, Larysa Fedoryshyna

University of Economics and Entrepreneurship

ГЛОБАЛЬНА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНИ У СВІТОВИХ РЕЙТИНГАХ

GLOBAL FOREIGN-ECONOMIC ACTIVITY OF UKRAINE IN WORLD RATINGS

Анотація. Стаття присвячена результатам дослідження глобальних світових показників рівню розвитку країни. У статті сформульовано типологію глобальних індексів за двома напрямками, а саме: згідно способів розрахунку індикаторів і за напрямками глобалізації. Згідно сформованого методологічного базису за типологіями глобальних індексів авторами проаналізовано та синтезовано рейтингові позиції України в глобальних рейтингах і виявлено тенденції стратегізованого розвитку країни в контексті глобального простору. Згідно методології рейтингових оцінок у роботах авторів було проаналізовано більше 20-ти успішних машинобудівних компаній України та виявлено їх потенційні можливості стратегічного розвитку. Дослідження результатів причинно-наслідкового ланцюжка формування основних теорій виникнення, функціонування та розвитку компаній в глобальному середовищі показало особливості їх впливу на створення транснаціональних корпорацій з урахуванням факторів глобалізації економічних процесів, що розкриває історичні причини та визначає сучасні тенденції розвитку глобальних корпоративних утворень.

Ключові слова: глобальний індекс, рейтингова оцінка, глобальний простір, глобальний процес, глобалізація.

Summary. The article is devoted to studies of results of global world indicators of the country development. The level and the types of global indexes are formulated in two directions according to the methods of calculating indicators and the directions of globalization. Grounded on the formed methodological basis according to the typologies of global indices, the author analyzes and synthesizes the ranking positions of Ukraine in global rankings and identifies trends in the strategic country development in the context of the global environment. According to the rating assessments method more than 20 most successful machine-building companies of Ukraine were analyzed and the tendencies of their strategic development and strategic level of successful activity opportunities in the strategic period were estimated in previous author's publications. Based on the results of the analysis and domestic machine-building companies evaluation on the basis of their rating positions and profitability, the author proposes ways to stabilize the development of domestic machine-building companies taking into account possible favourable conditions for doing business in Ukraine. Elaboration of strategies at all corporate management levels, formation of strategic business zones in potential areas of company's future development, forecasting the level of emergence of threats in the economic environment, determining the volatility of machine market sectors, forming a set of strategic reactions to unpredictable changes in the economic environment. On the basis of the analysis results of the main theories causal chain formation of companies origin, functioning and development in the global environment were revealed and features of their influence on the creation of transnational corporations where taking into account the factors of economic processes globalization. In turn, the disclosure of the causal link between the emergence of international economic and political alliances, the historical nature of their development and goals makes it possible to predict the further development of "economic states" and their impact on global processes.

Keywords: global index, rating assessment, global environment, global process, globalization.

Постановка проблеми. Рейтингова система позиціонування країн у глобальному оточенні є актуальною тематикою міжнародних табло, що досліджують світові тенденції розвитку суспільства сьогодні. Країни світу, міжнародні компанії, громадські організації та альянсові утворення ведуть запеклу конкурентну боротьбу за місця у світових рейтингах і визнання першості у актуальних напрямках розвитку. Першість у глобальних рейтингах надає країнам та компаніям можливості укладання вигідних угод у політико-економічній сфері міжнародного партнерства. Саме тому, з метою забезпечення післявоєнного відновлення, Україна прагне до зростання рейтингів на міжнародному рівні у позиціях, пов'язаних із веденням бізнесу, продовольчою безпекою, інноваціями.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Процеси глобалізації у міжнародній економіці вивчали такі Українські вчені, як Бугас В.В., Вдовенко Н.М., Захарченко В.І., Захарченко Н.В., Кваша К.С., Козак Ю.Г., Кузьмін О.С., Павленко М.М., Стучинська Н.П., Нижник В.М., Чигвінцева О.С., Якубовський С.О. та інші. Дослідженням формування рейтингових систем оцінювання у наукових працях приділили увагу такі вітчизняні вчені: Волинчук Ю.В., Єріна А.М., Крив'язюк І.В., Миснік С.І., Мельник О.Г., Плинокос Д.Д., Семенов А.Ю., Чернова О.В., Штулер І.О.

Проведені дослідження у напрямі зовнішньоекономічної глобальної діяльності України на міжнародному ринку, що відображається у світових рейтингах, показали актуальність даної проблеми у період глобальної цифровізації економічних, господарських та суспільних процесів в Україні. За умов секторальної та регіональної глобалізації світової економіки та прагнення України у приєднанні до спільноти Європейського Союзу, приєднання процесів життєдіяльності вітчизняного суспільства до глобального цифрового простору, особливе значення має світове визнання глобальних зусиль України у відновленні економіки, підприємництва, розбудові населених пунктів шляхом рейтингового оцінювання.

У свою чергу, рейтингове оцінювання позиціонування країн відбувається у глобальному середовищі світових економічних, геополітичних, соціальних та демографічних процесів. Саме тому вчені акцентують увагу на вивченні та аналізі процесів глобалізації у системі міжнародних відносин, дослідженні її впливу на розвиток країн та зміни, які відбуваються у їх внутрішньому середовищі, що відображають світові рейтинги.

Метою статті є дослідження зовнішньоекономічної глобальної діяльності України за результатами оцінювання світових рейтингових систем.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наукова позиція авторів полягає у тому, що сут-

ність глобалізації світових економічних процесів відображається в акумуляції ресурсів розвитку у загальну базу ресурсозабезпечення, яка утворює для представників світової міжнародної спільноти масштабі потенційні можливості розвитку в ситуаціях неспроможності певних країн до подолання наслідків кризових явищ за певних обставин. Низка таких міжнародних інституцій як Організація Об'єднаних Націй (ООН), МБРР (Міжнародний банк реконструкції та розвитку), МАР (міжнародна асоціація розвитку), Міжнародна фінансова корпорація (МФК) та інші створено для виконання функцій міжнародних регуляторів процесів розподілу акумульованих світових ресурсів для надання ситуативної допомоги країнам в напрямках гуманітарної та економічної підтримки. Відтак стає очевидним, що світові економічні процеси знаходяться під впливом глобальних факторів, в різних масштабах представлених в країнах світу, серед яких автором виділено такі як: природна ресурсна база, географічне розташування, міцність світової політичної позиції, внутрішні соціокультурні явища, демографічні аспекти, екологічна ситуація [9].

Виділені глобальні фактори зумовлюють місцезнаходження кожної країни в глобальних світових рейтингах. Ситуація різнозначної наявності обсягів кожного з глобальних факторів в країнах світу зумовила необхідність розробки шкал градуювання країн за обсягами присутності того чи іншого фактору з метою визначення рівня розвитку та ступеню забезпеченості країни необхідними для життєдіяльності, розвитку і відтворення ресурсами. Крім того, різний рівень забезпеченості країн гуманітарно-економічними ресурсами зумовлює необхідність створення важелів розподілу та обміну необхідним ресурсами між країнами. Таким важелем є міжнародна дипломатія, сформована на принципах і засадах рівності народів у світовій спільноті, і водночас, дотриманні міжнародних норм збереження і захисту незалежності країн.

Оцінювання впливу глобальних факторів на економіку країн здійснюють шляхом застосування глобальних індексів, що розраховують такі організації як МВФ, USAID за участю консалтингово-аналітичних агенцій A.T. Kearney, Bloomberg, Fitch Ratings, Moody's Investors Service, Standard & Poor's на замовлення таких відомих світових рейтингових табло, як Foreign Policy, Forbs, Fortune та інших за певними параметрами (ступень розвитку економіки, рівень конкурентоспроможності, добробуту, інвестиційної привабливості, свободи, демократії тощо) з метою узагальнення процесу оцінювання країн за показниками, що характеризують економічну, політичну, соціокультурну сферу впливу глобалізації.

За результатами авторських досліджень, з 4-х найбільш відомих світових індексів оцінки,

таких як А.Т. Kearney / Foreign Policy Magazine (The A.T. Kearney / Foreign Policy Magazine's Globalization Index), KOF-індекс глобалізації (KOF Index of Globalization), Соціологічний індекс глобалізації (GlobalIndex) та Індекс глобалізації CSGR (The Centre for the Study of Globalization and Regionalization's Globalization Index), – найбільш частим у застосуванні із найширшим часовим охопленням є KOF-індекс, інформація про який доступна на сайті Швейцарського економічного інституту [13; 14; 15]. Оскільки саме KOF-індекс дозволяє оцінювати динаміку його складових не тільки для окремих країн і в світовому масштабі в цілому, а й забезпечує інструментарем демонстрації можливостей та обмежень в інтерпретації значень одержаних аналітичних результатів.

KOF-індекс глобалізації (KOF Index of Globalization) Розроблено у Швейцарському економічному інституті (KOF Swiss Economic Institute) на базі Федерального Швейцарського технологічного інституту (Swiss Federal Institute of Technology), 2002 р. за участю групи науковців під керівництвом професора А. Дреер. Результати проведених вперше було опубліковано у 2006 р., що дало початок щорічним дослідженням показників світової глобалізації за KOF-індексом.

Значення KOF-індексу у дослідження глобальних процесів полягає у широких варіативних можливостях, що забезпечують можливість розраховувати 23 часткових індикатора за 3-ма напрямками економічної політичної та соціальної глобалізації на основі домінуючих часткових індексів (Фактичні потоки, Обмеження, Особисті контакти, Інформаційні потоки та Культурна дотичність).

Так, Індекс Фактичні потоки враховує дані щодо обсягів торгівлі, прямих іноземних, а також портфельних інвестицій; тоді торгівля розглядається як сума експорту та імпорту країни, а портфельні інвестиції – сума наявних в країні активів і пасивів на основі показників ВВП країни. В свою чергу, Індекс Обмеження враховує приховані бар'єри для імпорту, середні тарифні ставки, податки на міжнародну торгівлю та індекс контролю за рухом капіталу, тоді джерелом інформації щодо прихованих бар'єрів для імпорту є Індекс глобальної конкурентоспроможності Всесвітнього економічного форуму за досліджувані періоди. Індекс Особисті контакти оцінюється за обсягами отриманих та сплачених урядових переказів і переказів працівників з врахуванням кількості іноземних громадян. Індекс Інформаційні потоки враховує кількість Інтернет-користувачів (на 1000 осіб), частку домогосподарств, які мають можливості для сприйняття телевізійного мовлення (на 1000 осіб), а також – торгівлю міжнародною пресою відносно ВВП у відсотках. А Індекс Культурна дотичність розраховується на основі

показників обсягів імпорту та експорту книг, а в якості додаткового вимірника залучили показник кількості ресторанів McDonald's, зосереджених в країні дослідження.

В свою чергу, міжнародними консалтинговими компаніями розроблено інші індекси глобалізації, такі як NGI (новий індекс глобалізації, розраховано для 1995–2005 рр.) та MGI (Маастрихтський індекс глобалізації, розраховано для 2000 та 2008 рр.) [2]. Особливостями зазначених індексів є їх одиничний принцип застосування (лише для певних періодів розвитку суспільства) та аналітичні напрями. Так, NGI (новий індекс глобалізації), окрім основних глобальних факторів (економічного, політичного, технічного та соціального), забезпечують оцінку рівню екологічної глобалізації країн з урахуванням певної кількості ратифікованих угод у сфері охорони навколишнього природного середовища у світового масштабі. Стосовно особливостей MGI (Маастрихтського індексу глобалізації), необхідно наголосити, що даний індекс, окрім вищезазначених глобальних факторів, включає критеріальні оцінки рівня руху громадян між країнами, організоване застосування сили в процесі внутрішніх та зовнішніх конфліктів, а також оцінку впливу суспільства на зміну природних факторів.

Розглядаючи найбільш поширені глобальні індекси, які оцінюють вплив лише кількох глобальних факторів на діяльність країни, необхідно зауважити про наявність комплексних глобальних індексів та рейтингів, що забезпечують оцінку рівня розвитку країни в цілому. Мова йде про Global Competitiveness Index (індекс конкурентоспроможності) та Doing Business (рейтинг легкості ведення бізнесу).

Global Competitiveness Index (індекс конкурентоспроможності) визначається за методикою Всесвітнього економічного форуму. Сутність методики полягає у комбінації загальнодоступних статистичних даних і результатів глобального опитування керівників компаній. Global Competitiveness Index складається зі 113 змінних, які об'єднуються в 12 контрольних показників, що визначають національну конкурентоспроможність за такими напрямками як: здоров'я і початкова освіта, вища освіта та професійна підготовка, інфраструктура, макроекономічна стабільність, ефективність ринку товарів і послуг, якість інститутів, ефективність ринку праці, інноваційний потенціал, розвиненість фінансового ринку, рівень технологічного розвитку, розмір внутрішнього ринку, конкурентоспроможність компаній досліджуваної країни [2; 3; 4; 5; 6].

В свою чергу, Doing Business (рейтинг легкості ведення бізнесу) покладений в основу градації країн за рівнем створених ними сприятливих умов ведення бізнесу. Дослідження проводиться

за методикою Світового банку та Міжнародної фінансової корпорації. У складанні рейтингу беруть участь різноманітні експерти – бізнес-консультанти, юристи, експедитори, бухгалтери, урядовці, а також провідні економісти різних країн, які надають експертно-методичну допомогу. При розрахунку індексу враховуються десять показників, які аналізують вартість і тривалість виконання підприємцем вимог щодо його реєстрації та власності, отримання дозволів на будівництво та підключення до системи електропостачання, легкість отримання кредитів, рівень захисту інвесторів, систему оподаткування, механізм ведення міжнародної торгівлі, виконання контрактів, специфіку вирішення проблем неплатоспроможності підприємства. Основним недоліком індексу легкості ведення бізнесу є те, що рейтинг країни формується по одному місту, яке в методології визначається як «найбільший діловий центр країни», та не враховуються інші міста, які мають інші умови для підприємницької діяльності, зазвичай набагато гірші. Проте на цей індекс орієнтується багато середніх і малих за розміром інвесторів, які бажають розпочати бізнес в Україні.

В процесі градування країн за рівнем розвитку застосовують специфічні способи формування рейтингової оцінки, яка здійснюється за наведеною нижче стандартною послідовністю таким чином:

1. Виявлення, відбір та обробка необхідної інформації за певний період.

2. Вибір та обґрунтування системи показників, необхідної для конструювання рейтингової оцінки обраного об'єкту.

3. Градування та класифікація показників і визначення їх значимості для об'єкту дослідження на основі експертної оцінки, модельних експериментів та інших методологічних напрямів.

4. Формування методологічної основи побудови рейтингової оцінки, бази та критерію порівняння, розрахунок рейтингової оцінки обраного об'єкту.

5. Розподіл об'єктів дослідження за рейтингами та вибір найкращого за значенням рейтингового оцінювання [12].

Згідно сформованого методологічного базису за типологіями глобальних індексів авторами проаналізовано та синтезовано рейтингові позиції України в глобальних рейтингах в таблиці 1.

Таким чином, результати аналізу рейтингових позицій України за період з 2015 до 2022 рр. показали значну залежність розвитку країни від політичних подій, про що свідчить зниження рейтингів свободи ЗМІ, рейтингу інновацій та економічної свободи у світі. Проте є очевидними і позитивні тенденції глобальних показників України у світовій спільноті, що проявляються у покращенні показчика легкості ведення бізнесу (Doing Business), рейтингів глобальної конкурентоспроможності, цифрової конкурентоспроможності та рейтингу щастя. Як бачимо, тривалі стабільні тенденції цифрової конкурентоспроможності спричинили значне зростання рейтингу глобальної конкурентоспроможності на 29 пунктів, що дає надію економіці України на можливий прорив у сфері цифрового розвитку на тлі тісної співпраці із міжнародними партнерами.

За результатами досліджень у таблиці 1 можна зробити висновок стосовно зовнішньоекономічної глобальної діяльності України у світовій спільноті. Дослідження свідчать про відчайдушні намагання країни полегшити розвиток бізнесу, привабливість інвестиційної та інноваційної сфер діяльності, утримати цифрову конкурентоспроможність та досягнутому рівні та підвищити глобальну конкурентоспроможність (що відбулося у 2022 році). Така активність у напрямі співпраці із міжнародними партнерами забезпечує можливість Україні підвищувати рівень процвітання, а відтак і щастя, оскільки ці соціально-психологічні категорії є одними цілим, і водночас, запорукою ефективного розвитку суспільства та розвитку людини у суспільстві як особистості. Звичайно, Україні необ-

Таблиця 1 – Показчик рівня глобалізації України у світових рейтингах*

Тип рейтингу	Рік/позиція в рейтингу							
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Рейтинг легкості ведення бізнесу (Doing Business)	96	83	80	76	71	64	Оцінку припинено із 2021 року	
Рейтинг економічної свободи у світі	128	135	149	134	135	131	127	130
Рейтинг глобальної конкурентоспроможності	84	75	76	79	85	83	54	**
Рейтинг цифрової конкурентоспроможності	50	59	59	59	58	56	58	**
Глобальний рейтинг інновацій	63	64	56	50	43	40	49	57
Рейтинг процвітання	70	107	112	99	96	92	78	74
Світовий рейтинг свободи ЗМІ	127	129	107	102	101	137	97	106
Всесвітній рейтинг щастя	108	111	123	132	138	131	110	98

* сформовано автором на основі даних глобальних рейтингових систем [3; 4; 5; 7; 8]

** даних за вказаними рейтингами ще не надано у вільний доступ

хідно працювати більш наполегливо на «домашнім завданням» від ЄС спільноти у сфері подолання корупції, проте рейтинги показують значні зрушення у забезпеченні суспільства надією на можливість покращення рівня життя, розвитку і самореалізації у найближчому майбутньому.

Згідно методу рейтингових оцінок у попередніх роботах авторів [9] проаналізовано більше 20-ти найбільш успішних машинобудівних компаній України та оцінено тенденції їх стратегічного розвитку і стратегічний рівень можливостей успішної діяльності у стратегічному періоді. За результатами аналізу та оцінки успішності функціонування вітчизняних машинобудівних компаній на основі їх рейтингових позицій, показників доходності та прибутковості, автором запропоновано шляхи стабілізації розвитку вітчизняних машинобудівних компаній з урахуванням можливих сприятливих умов ведення бізнесу в Україні на основі запровадження основних принципів стратегізації компанії, а саме: розробка стратегії на всіх рівнях корпоративного управління, формування стратегічних зон господарювання у потенційних сферах майбутнього розвитку компанії, прогнозування рівня емерджентності виникнення загроз в сфері економічного оточення, визначення показників волатильності секторів машинобудівного ринку, формування набору стратегічних реакцій компанії на не прогнозовані зміни економічного оточення.

В цілому, індексування глобальних процесів розвитку країн та суспільств надає корисний ефект панельної нормалізації показників інтегративних процесів в динаміці, що забезпечує спрощення взаємопроникнення глобальних факторів з одних країн в інші. Процеси економіко-політичного, а особливо, соціокультурного синтезу суспільств мають слугувати міжнародним механізмом здійснення взаємодопомоги та взаємної підтримки серед представників світової спільноти з функціями підвищення рівня життя і розвитку слабших країн за рахунок сильніших. Пороте реалії розвитку світової спільноти свідчать про домінуючий вплив міжнародних економіко-політичних факторів боротьби за природні ресурси, що заважають зростанню позитивного ефекту рівномірного розвитку сучасного суспільства.

В розрізі розгляду передумов створення системи глобальних рейтингів та індексів необхідно наголосити на ролі корпоративної відповідальності на світовому рівні, оскільки глобальні корпорації безпосередньо несуть відповідальність за вплив не тільки на політико-економічні, а також і на екологічні та соціокультурні аспекти життєдіяльності світової спільноти. Таким чином, парадигма корпоративної поведінки повинна ґрунтуватись на тісному взаємозв'язку процесі корпоративізації і приватної власності, природній гармонізації

суспільних та індивідуальних інтересів, орієнтації на цивілізований бізнес як на важливий життєвий обов'язок, на конкурентних стосунках між самими підприємцями перед незалежним від них споживачем та можливих конфліктних відносинах між власниками та найманими працівниками. Вищезазначені обов'язки корпоративного бізнесу світового значення зумовлено суспільною природою людської особистості, і є результатом впливу факторів світової глобалізації, саме тому одним з найбільш важливих завдань корпоративного топ-менеджменту є дотримання постулатів етики бізнесу та соціальної відповідальності в процесі здійснення бізнес-процесів.

Неможливо переоцінити впливу соціальної відповідальності корпоративного бізнесу на процеси глобалізації, особливо ті, що продиктовано впливом екологічного фактору. «Економічні держави» на кшталт глобальних фінансово-промислових груп хімічної промисловості (DuPont), машинобудівних американських компаній (General Motors) та корейських чеболі (Daewoo, Hyundai), представників «Конгс» у Гонконзі та на інших територіях Тихоокеанського басейну, китайських компаній хімічної промисловості, здійснюють масштабний тиск на екологічну ситуацію в світі і, відповідно, несуть безпосередню відповідальність за недотримання природоохоронних норм і правил ведення бізнесу. З урахуванням вищезазначеного, авторська позиція щодо оцінки глобальних процесів на основі рейтингової системи має враховувати рівень впливу глобальних корпорацій на світову економічну систему та індексувати рівень соціальної відповідальності глобальних компаній автора згідно частки шкоди, завданої природному середовищу.

Висновки. За результатами авторських досліджень глобальних світових показників рівню розвитку країни проаналізовано типологію глобальних індексів за способами розрахунку індикаторів і типологію глобальних індексів за напрямками глобалізації. Згідно сформованого методологічного базису за типологіями глобальних індексів проаналізовано та синтезовано рейтингові позиції України в глобальних рейтингах і виявлено тенденції стратегізованого розвитку України в контексті глобального простору.

Дослідження результатів причинно-наслідкового ланцюжка формування основних теорій виникнення, функціонування та розвитку компаній в глобальному середовищі показало особливості їх впливу на створення транснаціональних корпорацій з урахуванням факторів глобалізації економічних процесів, що розкриває історичні причини та визначає сучасні тенденції розвитку глобальних корпоративних утворень. В свою чергу розкриття причинно-наслідкового зв'язку появи міжнародних економіко-політичних альян-

сів, історичної природи їх розвитку та цілей дає можливість спрогнозувати подальший розвиток «економічних держав» та їх вплив на глобальні світові процеси [9; 11].

Проведені дослідження зовнішньоекономічного глобального розвитку України у системі рейтингових оцінок висвітлили можливі перспек-

тиви розвитку у сфері створення бізнесу (особливо у післявоєнний період), подальшого розвитку та просування інноваційних ідей у цифровій сфері економічного та соціального аспектів життя людини, покращення психічної складової розвитку людини за наявності сталої надії на покращення рівня життя у найближчому майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Global Innovation Index 2014–2019. URL: <http://www.globalinnovationindex.org>
2. Globalisation Continues: The Maastricht Globalisation Index Revisited and Updated. URL: <http://pim martens.info/wp.content/uploads/2013/05/Figge.pdf>
3. Global Competitiveness Reports 2014–2019. URL: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016/2017/2018/2019>
4. Global Competitiveness Report 2016–2017. World Economic Forum. URL: http://www3.weforum.org/docs/GCR20162017/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2016-2017_FINAL.pdf/
5. Global Competitiveness Report 2017–2018 / World Economic Forum. URL: <http://www3.weforum.org/docs/GCR20172018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018/>
6. Global food processing and packaging equipment market poised to grow 4.2% per year. URL: <https://www.profoodworld.com/articles/global-food-processing-and-packaging-equipment-market-poised-grow-42-year>
7. Doing Business – Мінекономрозвику. URL: <https://www.me.gov.ua/documents/detail>
8. Doing Business Reports 2016–2020. URL: <http://www.doingbusiness.org/>
9. Думанська К. С. Механізм стратегованого управління успішною діяльністю промислових компаній в умовах глобалізації : монографія. Хмельницький : ФОП Мельник А.М., «Приватна друкарня», 2020. 340 с.
10. Dumanska K. S., Ponomaryova N. A. The importance of consolidation processes for international companies in conditions of the world economic globalization. *Social and legal aspects of the development of civil society institutions: Warsaw : BMT Erida Sp.zo.o., Part 1. 2019. P. 204–219.*
11. Dumanska K. S., Zholobova T. D. Steps of Development of international corporative strategy and analysis of aspects of planning and control process in an international setting. *Stredoevropsky vestnik pro vedu a vyzkum. Praha : Publishing house Education and Science. 2014. Vol. 3. Nos. 5. P. 34–40.*
12. Dumanska K. S. Development of current international business as reflection of world economic globalization processes. *Science and Education Ltd., Sheffield, UK. 2017. Vol. 3. Nos. 51. P. 21–28.*
13. Kearney A.T. Foreign Policy Magazine: The Globalization Index, 2007. URL: <http://www.atkearney.com/index.php/Publications/globalization-index.html>
14. KOF Index of Globalization. URL: <http://globalization.kof.ethz.ch>
15. KOF Index of Globalization: Definitions and Sources. 2019. URL: <http://globalization.kof.ethz.ch/>
16. Kuzmin O., Bubyk M., Shakhno A., Korolenko O., Lashkun H. Innovative development of human capital in the conditions of globalization. *E3S Web of Conferences. 2020. Vol. 166.*
17. Voynarenko M., Dumanska K., Ponomaryova N. Formation of the Context of the Company's Economic Activity in the Strategic Positioning Process at Emergent Environment. *CEUR Workshop Proceedings. 2019. Vol. 2422. P. 121–133.*

References:

1. Global Innovation Index 2014–2019. Available at: <http://www.globalinnovationindex.org>
2. Globalisation Continues: The Maastricht Globalisation Index Revisited and Updated. Available at: <http://pim martens.info/wp.content/uploads/2013/05/Figge.pdf>
3. Global Competitiveness Reports 2014–2019. Available at: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2015-2016/2017/2018/2019>
4. Global Competitiveness Report 2016–2017. World Economic Forum. Available at: http://www3.weforum.org/docs/GCR20162017/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2016-2017_FINAL.pdf/
5. Global Competitiveness Report 2017–2018/ World Economic Forum. U Available at: <http://www3.weforum.org/docs/GCR20172018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018/>
6. Global food processing and packaging equipment market poised to grow 4.2% per year. Available at: <https://www.profoodworld.com/articles/global-food-processing-and-packaging-equipment-market-poised-grow-42-year>
7. Doing Business – Minekonomrozvyku. Available at: <https://www.me.gov.ua/documents/detail>
8. Doing Business Reports 2016–2020. Available at: <http://www.doingbusiness.org/>
9. Dumanska K.S. (2020) The mechanism of strategizing management of industrial company's successful activity in conditions of globalization : monograph. Khmelnytsky: FOP Melnyk A. M., "Privatna drukarnya", 340 p.
10. Dumanska K.S., Ponomaryova N.A. (2019) The importance of consolidation processes for international companies in conditions of the world economic globalization. *Social and legal aspects of the development of civil society institutions: Warsaw: BMT Erida Sp.zo.o., part 1, pp. 204–219.*
11. Dumanska K.S., Zholobova T.D. (2014) Steps of Development of international corporative strategy and analysis of aspects of planning and control process in an international setting. *Stredoevropsky vestnik pro vedu a vyzkum. Praha: Publishing house Education and Science, vol. 3, nos. 5, pp. 34–40.*

12. Dumanska K.S. (2017) Development of current international business as reflection of world economic globalization processes. *Science and Education Ltd., Sheffield, UK*, vol. 3, nos. 51, pp. 21–28.
13. Kearney A.T. Foreign Policy Magazine: The Globalization Index, 2007 Available at: <http://www.atkearney.com/index.php/Publications/globalization-index.html>
14. KOF Index of Globalization. Available at: <http://globalization.kof.ethz.ch>
15. KOF Index of Globalization: Definitions and Sources. 2019. Available at: <http://globalization.kof.ethz.ch/>
16. Kuzmin O., Bublyk M., Shakhno A., Korolenko O., Lashkun H. (2020) Innovative development of human capital in the conditions of globalization. *E3S Web of Conferences*, vol. 166.
17. Voynarenko M., Dumanska K., Ponomaryova N. (2019) Formation of the Context of the Company's Economic Activity in the Strategic Positioning Process at Emergent Environment. *CEUR Workshop Proceedings*, vol. 2422, pp. 121–133.

Стаття надійшла до редакції 22.11.2023